

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Kogo poznamy, czytając „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza?

Autorzy opracowania: Ryszard Pempera, Grzegorz Piątas

Przedmiot, klasa: język polski, klasa VII szkoły podstawowej

Cel główny:

- Zmotywowanie uczniów do przeczytania powieści H.Sienkiewicza

Cele operacyjne

Uczeń:

- interpretuje wypowiedzi bohatera literackiego;
- kreuje hipotetyczny obraz postaci literackiej poprzez analizę jej wypowiedzi;
- rozpoznaje przed przeczytaniem tekstu istotne cechy bohatera;
- przed przeczytaniem tekstu potrafi określić elementy świata przedstawionego utworu (np. czas i miejsce akcji);
- umiejętnie współpracuje z innymi uczniami w zespole.

Metody i formy: praca w grupach; praca indywidualna, rozmowa kierowana, praca z tekstem, tworzenie własnego tekstu, dyskusja

Środki dydaktyczne, pomoce: wybrane cytaty z „Quo vadis”, pisaki, tablica.

Czas trwania zajęć: 45 min.

Tok zajęć:

1. Czynności organizacyjne. Zapoznanie uczniów z tematem i celami zajęć i podzielenie zespołu klasowego na grupy.
2. Losowanie przez przedstawicieli zespołów kartek z wypowiedziami Petroniusza. Każdy zespół otrzymuje jedną wypowiedź bohatera (załącznik 1.)
3. Na podstawie wylosowanego cytatu tworzenie przez uczniów listy słów (wyrażeń lub zwrotów) opisujących bohatera.

Rozdanie kartek z poleceniem dla grup: *Zapiszcie wyrazy (wyrażenia, zwroty) charakteryzujące człowieka, który wypowiedział wylosowane przez Was słowa.*

4. Odczytanie przez sprawozdawców cytatów i przygotowanych na ich podstawie list słów, wyrażeń lub zwrotów. Zapisanie ich na tablicy.

Cytat	Wyrazy, wyrażenia, zwroty (przykładowe odpowiedzi z lekcji przeprowadzonych w klasach siódmych)
<p><i>Lubię książki [...], lubię poezję [...], lubię naczynia, gemmy* [...] Mnie dobrze w domu, wśród arcydzieł [...] Ja wiem, że w życiu nic już więcej nie znajdę nad to, com znalazł.</i></p> <p>*gemmy – kamienie szlachetne</p>	<ul style="list-style-type: none">• <i>lubi poezję,</i>• <i>lubi sztukę,</i>• <i>wykształcony,</i>• <i>bogaty,</i>• <i>znudzony życiem,</i>• <i>lubi przebywać w domu</i>
<p><i>Gdyby [...] śmierć przyszła [...] przyjąłbym ją jako konieczność z tym przeświadczeniem, że nie ma na świecie takich jagód, jakich bym nie spróbował. Nie spieszę się, ale nie będę się też ociągał, postaram się tylko, aby mi było do ostatka wesoło.</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• <i>nie boi się śmierci,</i>• <i>cieszy się życiem,</i>• <i>jest bogaty,</i>• <i>lubi się bawić i śmiać</i>
<p><i>Ja jej (wiary chrześcijańskiej) nie przyjmę, choćby w niej tkwiła prawda i mądrość zarówno ludzka, jak i boska... To wymagałoby trudu, a ja się nie lubię trudzić. To wymagałoby wyrzeczeń, a ja się nie lubię niczego w życiu zrzekać.</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• <i>nie wierzy w Boga,</i>• <i>lubi wygodę,</i>• <i>leniwy,</i>• <i>egoista,</i>• <i>trzeźwo myślący,</i>• <i>uparty</i>
<p><i>W Olimp nie wierzę, ale go sobie urządzam na ziemi i będę kwitnąć, póki mnie nie przeszyją strzały boskiego łucznika lub póki mi cesarz nie każe otworzyć sobie żył. Ja nadto lubię woń fiołków i wygodne triclinium* [...], i Achaję,* do której wybieram się z naszym otyłym, cienkonogim, nieporównanym, boskim cesarzem [...] Neronem.</i></p> <p>* triclinium – w rzymskiej willi sala biesiadna, w której sofę ustawiano z trzech stron stołu.</p> <p>*Achaja – Grecja</p>	<ul style="list-style-type: none">• <i>nie wierzy w bogów</i>• <i>lubi wygodne życie,</i>• <i>jest rozmiłowany w zbytku i przyjemnościach,</i>• <i>bogaty,</i>• <i>mieszka w Rzymie,</i>• <i>zna cesarza,</i>• <i>gardzi cesarzem,</i>• <i>arystokrata,</i>• <i>lubi podróżować</i>
<p><i>Odebrałem Ligię Aulusom*, by oddać ją tobie [...] Oboje jesteście piękni, a więc i mój postępek jest piękny, a będąc</i></p>	<ul style="list-style-type: none">• <i>jest niemoralny,</i>• <i>zuchwały,</i>• <i>mądry,</i>

<p><i>pięknym, nie może być złym. Patrz, Marku, oto siedzi przed tobą cnota wcielona.</i></p> <p>* Aulusowie wychowywali Ligię, traktowali ją jak własną córkę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przechwala się, • narcyzm, • esteta, • lubi piękno, • ma władzę, • filozof
--	---

5. Poinformowanie uczniów, że wszystkie odczytane wypowiedzi do słowa jednego bohatera literackiego i umieszczenie imienia Petroniusza na środku tablicy wśród zapisanych wcześniej wyrazów.

Na tym etapie lekcji tablica powinna wyglądać tak:

6. Opracowanie wstępnej charakterystyki postaci (kilkuzdaniowy szkic zakończony opinią o bohaterze) i zapisanie jej w zeszytach.

Rozdanie kartek z poleceniem dla grup: *Napiszcie krótką (4-5 zdań) charakterystykę Petroniusza. Zakończcie ją oceną tej postaci.*

7. Przedstawienie przez sprawozdawców wyników prac grup. Zapisywanie przez nauczyciela ocen bohatera (pozytywna, negatywna, niejednoznaczna).

Podczas przeprowadzonych w klasach siódmych zajęć pojawiły się następujące wstępne charakterystyk:

Petroniusz to człowiek niewierzący, który ma ogromne wpływy i posiada ogromne mniemanie o sobie. Osiągnął wszystko, co było możliwe. Nie lubi cezara, jest typowym domatorem. Petroniusz to bezduszny mędrzec, który lubi wygodę. Naszym zdaniem Petroniusz to postać, której nie powinno się naśladować.

Petroniusz to postać wpływowa, posiada wielkie bogactwa. Jest arystokratą. To leniwy domator i egoista przechwalający się tym, co osiągnął w życiu. Ten esteta i filozof nie wierzy w Boga. Naszym zdaniem jest to postać negatywna.

Petroniusz jest człowiekiem niewierzącym, arystokratą, który osiągnął w życiu wszystko to, co było możliwe. Jest on zuchwałym domatorem mającym wysokie mniemanie o sobie. Ten ambitny esteta nie budzi w nas pozytywnych uczuć.

Petroniusz to bogacz, który mieszka w Rzymie. Ten kochający życie sybaryta ma zalety i wady. Jest leniwy, egoistyczny i zuchwały, ale jednocześnie odważny, mądry i dobrze wykształcony. Trudno go jednoznacznie ocenić.

Petroniusz jest bogatym, wpływowym, rzymskim arystokratą. Posiada dużą wiedzę, lubi poezję i piękno. Jest świadomy swoich zalet, ambitny, ma bardzo cięty język, nie lubi się trudzić. Nie jest bez wad: bywa bezduszny i przechwala się. Mimo tych niedoskonałości sądzimy, że Petroniusz jest postacią pozytywną.

8. Dyskusja na temat ocen bohatera. Próba odpowiedzi na pytania:

Czy ocena tej postaci była łatwa?

Czy wszyscy ocenili bohatera podobnie?

Czy opinie są jednoznaczne?

9. Zadanie domowe:

Przeczytaj Quo vadis Henryka Sienkiewicza. W trakcie lektury zwróć uwagę na postać Petroniusza. Wyszukaj kolejne cytaty, które pozwolą ci lepiej poznać tego bohatera. Zastanów się, czy właściwie go oceniałeś.

Bibliografia:

Sienkiewicz Henryk, *Quo vadis*, Warszawa 1990

Buehl Doug, *Strategie aktywnego nauczania, czyli jak efektywnie nauczać i skutecznie uczyć się*, Kraków 2004

Korzyści ze stosowania metody *Jak ją widzą, tak ją piszą*

Uczniowie:

- prezentują graficznie, w jaki sposób można użyć ważnych informacji,
- są odpowiednio kierowani podczas czytania, tak by aktywnie poszukiwać w tekście informacji, na bieżąco je selekcjonują i kategoryzują,
- doskonalą odróżnianie argumentów od przykładów,
- uogólniają szczegółowe informacje,
- doskonalą umiejętność pisania,
- podsumowują rozważania, formułują wnioski,
- zostają przygotowani do pisania dłuższych form wypowiedzi – rozprawek, charakterystyk.

Uwagi do sposobu realizacji:

Dobierając fragmenty, pamiętajmy, że uczniowie nie znają jeszcze tekstu. Dobrze wybrać takie wypowiedzi bohatera, które nie charakteryzują go jednoznacznie. Uczniowie, sporządzając wstępną charakterystykę, dostrzegają złożoną osobowość postaci, nie są pewni, czy właściwie ją ocenili. Wzbudzamy w nich zainteresowanie konkretnym bohaterem powieści.

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

Załącznik (teksty źródłowe)

Lubię książki [...], lubię poezję [...], lubię naczynia, gemmy [...] Mnie dobrze w domu, wśród arcydzieł [...] Ja wiem, że w życiu nic już więcej nie znajdę nad to, com znalazł.*

***gemmy** – kamienie szlachetne

Gdyby [...] śmierć przyszła [...] przyjąłbym ją jako konieczność z tym przeświadczeniem, że nie ma na świecie takich jagód, jakich bym nie spróbował. Nie spieszę się, ale nie będę się też ociągał, postaram się tylko, aby mi było do ostatka wesoło.

Ja jej (wiary chrześcijańskiej) nie przyjmę, choćby w niej tkwiła prawda i mądrość zarówno ludzka, jak i boska... To wymagałoby trudu, a ja się nie lubię trudzić. To wymagałoby wyrzeczeń, a ja się nie lubię niczego w życiu zrzekać.

W Olimp nie wierzę, ale go sobie urządzam na ziemi i będę kwitnął, póki mnie nie przeszyją strzały boskiego łucznika lub póki mi cesarz nie każe otworzyć sobie żył. Ja nadto lubię woń fiołków i wygodne triclinium [...], i Achaję,* do której wybieram się z naszym otyłym, cienkonogim, nieporównanym, boskim cesarzem [...] Neronem.*

* **triclinium** – w rzymskiej willi sala biesiadna, w której sofy ustawiano z trzech stron stołu.

***Achaja** – Grecja

Odebrałem Ligię Aulusom, by oddać ją tobie [...] Oboje jesteście piękni, a więc i mój postępek jest piękny, a będąc pięknym, nie może być złym. Patrz, Marku, oto siedzi przed tobą cnota wcielona.*

* **Aulusowie** wychowywali Ligię, traktowali ją jak własną córkę.

H. Sienkiewicz, *Quo vadis* (fragmenty)